

SCORE
Co-own. Prosume. Renew.

This project is funded by the European Union

CSOP Financování

Představení plánů vlastnictví spotřebiteli

Otisk

Vydavatel

Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder)
Große Scharrnstraße 59,
D-15230 Frankfurt (Oder)

Výroba

co2online gemeinnützige GmbH
Hochkirchstraße 9, 10829 Berlin
E-mail: info@co2online.de
Internet: www.co2online.de | www.score-h2020.eu

Autoři

Prof. Jens Lowitzsch | Europa-Universität Viadrina
Felicia van Tulder | Europa-Universität Viadrina
Florian Hanke | Europa-Universität Viadrina
Claire Gauthier | Europa-Universität Viadrina
Editing: Anna Francova | Frank Bold Advocati

Design

Hanna Günther | co2online
Olivia Helbig | co2online

Rozvržení a výkresy

Jonathan O'Reilly
Marianne Guhl

Datum zveřejnění

Září 2020

Pro další právní, finanční a technické informace nás
prosím neváhejte kontaktovat.

www.score-h2020.eu

CSOP Financování

Představení plánů vlastnictví spotřebiteli

Obsah

Úvod 6

1 Vymezení CSOP – Plán vlastnictví spotřebiteli 8

2 CSOP Krok za krokem 11

3 Výhody CSOP pro zúčastněné strany 14

4 Odůvodnění pro CSOP 20

5 CSOP Historie a dobrá praxe 22

6 SCORE – CSOP inovace pro obnovitelné zdroje 24

7 Často kladené otázky & Další informace 28

Úvod

SCORE – Supporting Consumer Co-Ownership in Renewable Energies

SCORE je projekt financovaný Evropskou unií v rámci programu HORIZON 2020, který podporuje spotřebitele stát se (spolu-)majiteli obnovitelných zdrojů energie (OZE).

Finanční, technické a sociální inovace jsou nezbytnými předpoklady úspěšného přechodu z fosilních paliv na obnovitelné zdroje. Aby bylo možné v budoucnu dále zajistit vyrovnanou poptávku s dodávkou energie, je nutné zvýšit využívání nových technologií (jako jsou inteligentní měřiče), podpořit rozvoj energetické infrastruktury a motivovat spotřebitele ke změně jejich spotřebních návyků.

V této souvislosti se ukázalo, že (spolu-)vlastnictví obnovitelných zdrojů energie spotřebiteli je jedním ze základních kamenů pro celkový úspěch energetického přechodu. Vlastnictví obnovitelného zdroje energie snižuje výdaje na energii a zajišťuje zdroj příjmů z prodeje nadbytečné produkce, přičemž vyvolává pozitivní behaviorální změny ve spotřebě energie.

Využití CSOP – Plán vlastnictví spotřebiteli

Cílem projektu SCORE je napomoci ke spoluvlastnictví obnovitelných zdrojů spotřebiteli (takzvanému prosumerství) nejprve ve třech pilotních regionech v Itálii, České republice a Německu, a následně v různých dalších městech v Evropě.

SCORE zvláště zdůrazňuje potenciál tohoto modelu demokratické účasti pro zapojení žen a domácností s nízkými příjmy. Účast těchto nedostatečně zastoupených skupin spotřebitelů je klíčovým prvkem v boji proti energetické chudobě.

V projektech obnovitelných zdrojů energie je využíváno modelu plánů vlastnictví spotřebiteli – Consumer Stock Ownership Plan (CSOP), jakožto osvědčeného postupu aktualizovaného o inkluzivní financování. Neboť zranitelné skupiny postižené energetickou chudobou jsou obvykle vyloučené z investic do obnovitelných zdrojů energie, mají v rámci tohoto modelu svůj zvláštní význam, přičemž model jejich zapojení je přizpůsoben jejich potřebám.

Projekt zároveň podporuje přípravu nových projektů s využitím modelu CSOP skrze právní a technickou pomoc, tak aby zvolený model zapojení spotřebitelů byl vždy navržen danému projektu na míru.

EU dláždí cestu pro CSOP projekty v rámci balíčku „Čistá energie“ z roku 2018/19

V prosinci 2018 přijala Evropská unie odpovídající právní rámec pro oblast prosumerství (výroba a vlastní spotřeba) v rámci přepracování směrnice o obnovitelných zdrojích energie (RED II). Transponováním směrnice do vnitrostátního práva (červen 2021) bude zaktoveno právo spotřebitelů spotřebovávat, skladovat nebo prodávat obnovitelnou energii generovanou v jejich provozovnách a to buď:

- jednotlivě, například domácnosti a mikropodniky, nebo společně, například v projektech nájemní elektřiny (čl. 21 RED II),
- nebo jako součást společenství pro obnovitelné zdroje energie (Renewable Energy Communities = REC) organizované jako nezávislá právnická osoba (čl. 22 RED II).

Společenství pro obnovitelné zdroje energie (REC) vyžadují zvláštní model demokratické správy zaměřený na místní partnery. RED II předepisuje, že za účelem kvalifikace jako REC by měli účinnou kontrolu, tj. většinový majetkový podíl, držet členové se sídlem v blízkosti zařízení (tedy zejména místní subjekty). Mimoto, autonomii REC od jednotlivých členů je třeba potvrdit zásadou, že žádný jediný akcionář nevlastní více než třetinu akcií.

CSOP je prototypem tohoto obchodního modelu a ukazuje, jak implementovat tato nová pravidla. CSOP umožňuje začlenění jak obcí, komerčních investorů, jako jsou malé a střední podniky, tak samotných spotřebitelů. Navíc nabízejí příležitost dosáhnout úspor z rozsahu. Zároveň si zachovávají výhody individuální účasti spotřebitele.

Klastry obnovitelné energie – budoucnost energetických systémů

REC lze považovat za prototyp modelu správy vznikající formy energetických systémů – klastrů OZE. Tento koncept kontroly a správy (místní) výroby energie, dodávek a řízení je zrcadlovým obrazem technického / inženýrského konceptu pro klastry OZE.

Klastry OZE by měly zahrnovat pružnost poptávky a opatření k energetické účinnosti, skladování a vzájemné obchodování v rámci energetických komunit a mezi energetickými komunitami a trhem.

Aby byla stávající technická řešení (např. inteligentní měřiče) a budoucí řešení (např. blockchain) funkční, jsou nezbytné změny v chování spotřebitelů. Proto je zásadní, aby došlo ke spojení technologických řešení s dobrou správou tak, jak je zmíněné v RED II, ve směrnici o vnitřním trhu s elektřinou (IEMD) a nařízení (IEMR), což model SCOP zajišťuje.

1

Vymezení CSOP – Plán vlastnictví spotřebiteli

Co je plán vlastnictví spotřebiteli

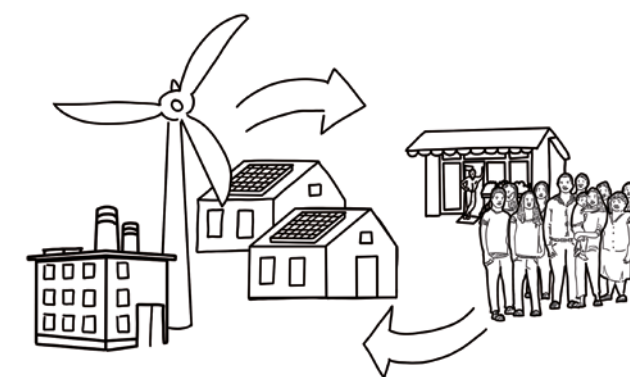
CSOP (Plán vlastnictví spotřebiteli) umožňuje spotřebitelům, zejména těm s nedostatkem úspor nebo s omezeným přístupem k úvěrům, získat podíl v investici/nástroji, kterým jim bude dodávat energii, a tím se stát „prosumery“ (výrobci a zároveň spotřebiteli):

- Jedná se o investiční model na základě poručení zaměřený na spotřebitele, který umožňuje jak finanční účast na investici, tak účast při rozhodování.
- CSOP umožňuje společné investice obcí, malých a středních podniků (MSP), spotřebitelů a dalších místních partnerů, přičemž akcionáři nemusí nést osobní odpovědnost.
- Zprostředkující subjekt, CSOP provozní společnost (zpravidla soukromá společnost s ručením omezeným; případně sdružení vlastníků nebo také družstvo), investuje do nového nebo stávajícího závodu obnovitelného zdroje a provozuje jej jménem spoluvlastníků.

CSOP může investovat do jakéhokoli druhu užitku, ať už je to voda, energie, doprava a podobně. Při investici do OZE CSOP přispívají k energetickému přechodu a zmírňování změny klimatu usnadňováním projektů lokální, decentralizované výroby energie.

CSOP je spotřebitelský investiční model pro služby obecně. Usnadňuje spoluinvestice obcí, malých a středních podniků (MSP) a dalších místních partnerů. Zároveň umožňuje spoluinvestování strategickým investorům nad rámec lokality.

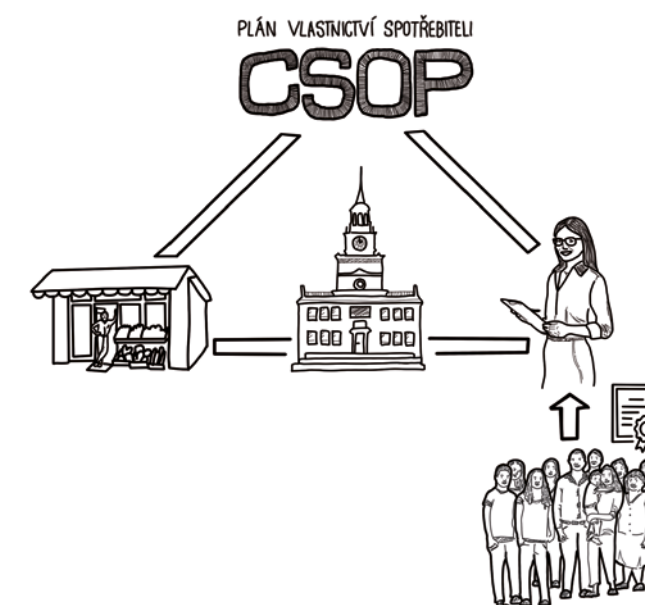
Zprostředkující subjekt (provozní společnost CSOP) investuje do nové nebo stávající výroby OZE a provozuje ji jménem (spolu-)vlastníků.

Cíle

Mezi hlavní cíle CSOP patří:

- umožnit spotřebitelům / domácnostem stát se (spolu-)vlastníky služeb, které jim dodávají určité statky (např. elektřinu), a moci tak profitovat ze zisků a aktivně se podílet na rozhodování o investici;
- sdružovat investiční a hlasovací práva spotřebitelů vůči ostatním spoluinvestorům (veřejným nebo soukromým);
- radit, konzultovat a zastupovat zájmy spotřebitelů v projektech s více zúčastněnými stranami.

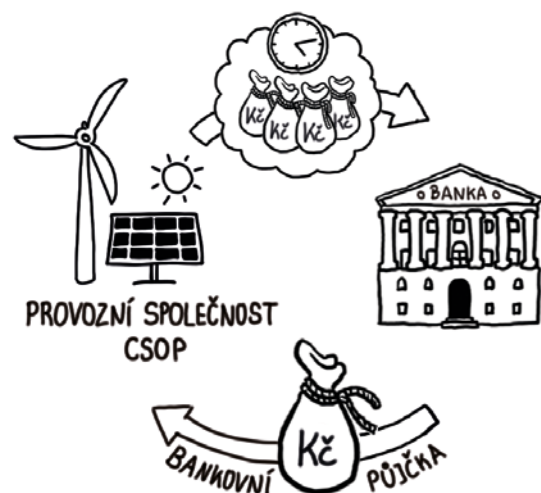

Specifika

Mezi hlavní vlastnosti CSOP ve srovnání s konvenčními modely účasti patří:

- Zlepšení přístupu ke kapitálovým úvěrům sdružením jednotlivých investic do zprostředkujícího subjektu, čímž mohou CSOP využít páku ke zvýšení velikosti investice.
- Racionalizace a zjednodušení rozhodování prostřednictvím správce, který chrání zájmy spotřebitelů v postavení společníků.
- Splacení akviziční půjčky z budoucích úspor a výnosů z prodeje nadbytečné výroby energie. Jakmile je půjčka splacena, jsou zisky rozděleny mezi spoluvlastníky.

Výhody investice provedené prostřednictvím CSOP:

1. Škálovatelnost a větší konkurenceschopnost:

CSOP používají nejpokročilejší technologii k dosažení nákladově efektivní výroby.

2. Ziskovost:

Díky úsporám z rozsahu se jednotkové výrobní náklady s rostoucí kapacitou snižují a zároveň poskytují dostatečnou nadpro-

dukci k prodeji třetím stranám nebo distribuční soustavě. Jejich zisky zkracují dobu amortizace.

3. Nízkoprahovost:

Aktiva a akcie jsou zastaveny k zajištění bankovního úvěru, který by měl být splacen zejména z budoucích výnosů investice, spotřebitelé proto nemusí investovat vlastní prostředky.

4. Hlavní proud:

CSOP je založen na standardních finančních a právních institutech, a je tedy slučitelný se stávajícími pravidly a požadavky, včetně budoucích evropských pravidel týkajících se společenství pro obnovitelné zdroje energie (REC).

5. Rozšiřitelnost o opatření energetické účinnosti:

CSOP může také kombinovat investice do výrobního zařízení s opatřeními, která snižují spotřebu energie. Při nižší spotřebě lze prodat více energie, čímž se zkracuje doba amortizace.

2 CSOP Krok za krokem

CSOP Krok za krokem

V CSOP pro obnovitelné zdroje energie (CSOP-OZE) spotřebitelé spoluvlastní projekt OZE prostřednictvím zprostředkovatele – provozní společnosti CSOP (obvykle soukromě vlastněná společnost s ručením omezeným, ale možná i družstevní, žádná právní forma není vyloučena). Správce, který jedná se spotřebiteli a jedná v jejich zájmu navenek, je zastupuje ve výkonném orgánu provozní CSOP (např. ve správní radě).

Investice s využitím modelu CSOP může být iniciována de facto kýmkoli. Ať již samotnými spotřebiteli, obcemi či soukromými společnostmi.

Postup investice by se pak měl skládat z následujících kroků:

1. Zřízení svěřeneckého prostředníka jako správce (obvykle jiná soukromá společ-

nost; v malých projektech to může být fyzická osoba), která spravuje spotřebitelské účty.

- 2.a Uzavření svěřeneckých / investičních dohod (správce-spotřebitelé) definující počet podílů v CSOP (např. podíl úměrný spotřebě energie v každé domácnosti, výše investice, případně jiným způsobem).
- 2.b Stanovení výše počátečního kapitálu a výše investice jednotlivých domácností, investorů (např. Kč 500 - 1500 každý, v závislosti na typu projektu OZE).
- 3.a Založení zprostředkující entity (CSOP provozní společnost), která investuje do existujícího nebo nového projektu.
- 3.b Nabytí akcií v provozní společnosti CSOP spoluinvestory, jako je obec a / nebo místní malé a střední podniky.
4. Uzavření standardních dohod o dodávkách energie mezi spotřebiteli a provozní společností CSOP.

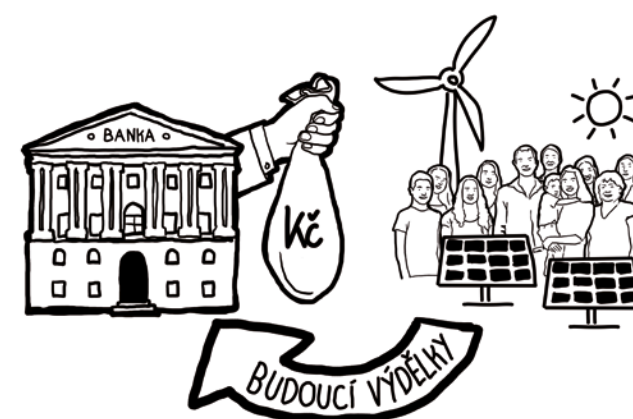

5. Provozní společnost CSOP poté jménem akcionářů spotřebitelů uzavře bankovní úvěr a poskytne zajištění k půjčce (hodnota investice, hodnota akcií), čímž chrání spotřebitele před osobní odpovědností.
6. Investice do OZE dodává spotřebitelům-akcionářům energii a zároveň provozní společnost CSOP prodává nadbytečnou výrobu. Všechny výnosy plynou do provozní společnosti CSOP

7. Úroky a jistina úvěru jsou spláceny z úspory energie, prodeje přebytečné energie případně z jiných finančních prostředků.
8. Po splacení úvěru se zisky ze zařízení na výrobu obnovitelné energie vyplácejí akcionářům jako dividendy podle jejich individuální investice.

Revolučním aspektem CSOP-OZE je, že akcionáři spotřebitelů získávají druhý zdroj příjmů z kapitálového vlastnictví v investici, která nevyžaduje úspory. Je financován z budoucích výnosů z investice, tj. zvýšení energetické účinnosti, úspory nákladů nebo výnosů z prodeje energie.

Pro další právní, finanční a technické informace o struktuře financování a fázování CSOP nás neváhejte kontaktovat.

3

Výhody CSOP pro
zúčastněné stranyVýhody CSOP
pro spotřebitele

Spotřebitelé-spoluvlastníci (prosumeři) OZE spotřebovávají vyrobenou energii a mají nárok na podíl ze zisku. Podílí se také na rozhodování o řízení investice.

CSOP může být založen buď samotnými prosu-
mery, nebo jiným subjektem – například obcí.

Jednou z výhod pro spotřebitele investující v
CSOP je, že jejich podíl je sdružen v důvěry-
hodném subjektu vedeném profesionálem, ,
který zastupuje spotřebitele-akcionáře (prosu-
mery) v provozní společnosti CSOP.

Z finančního hlediska účast zahrnuje:

- **Finanční začlenění:**
Účast nevyžaduje podstatná aktiva ani úspory, protože půjčka je splacena z budoucích zisků a zajištěna instalací OZE.
- **Snížení individuální odpovědnosti:**
Provozní společnost CSOP přebírá bankovní úvěr, z toho důvodu je odpovědnost jednotlivých prosumerů omezena na hodnotu jejich akcií.
- **Další zdroj příjmů:**
Po splacení půjčky jsou zisky rozdělovány prosumerům v poměru k jejich vlastnickému podílu.
- **Odložená daň:**
Spotřebitelé mají prospěch z odložené daně, protože je chrání svěrenecké právo; daň nejsou splatné, dokud nejsou akcie převedeny nebo prodány.

Z provozního hlediska účast zahrnuje:

- **Nízké vstupní a výstupní náklady:**
Prosumeři mohou snadno koupit nebo prodat své akcie. Když se například domácnost přestěhuje, může převést své akcie na nové obyvatele. Změní se pouze dohoda o svěrenectví; není třeba další registrace u rejstříkového soudu nebo u notáře.
- **Zjednodušené přidělování akcií:**
Akcie mohou být alokovány spotřebitelům například v poměru k jejich spotřebě energie. Jsou však možné i jiné způsoby přidělování.
- **Flexibilní rozhodování:**
Je stanoveno, která rozhodnutí činí prosumeři, a která jsou delegována na správce. Rozhodování o každodenních operacích je ponecháno na správci (a dalších investorech). Díky profesionálnímu poradenství a jasným a jednoduchým pravidlům není pro strategická rozhodnutí vyžadována časově náročná účast ani odborné znalosti.
- **Silné zastoupení zájmů akcionářů spotřebitelů a větší vyjednávací síla:**
Tím, že jsou prosumeři zastoupeni správcem, mají větší vyjednávací možnosti. Prosumeři tak mohou těžit ze silnější pozice ve srovnání s ostatními spoluvlastníky CSOP, a mohou se vyhnout roztříštěnosti svých hlasovacích práv a spolehnout se na odborné znalosti správce. O jejich podílech se hlasuje blokově po interním rozhodovacím procesu.

Výhody CSOP pro obce

Investice do CSOP má pro místní orgány mnoho výhod:

- **Vůdčí postavení:**
Obce mohou využít svého postavení ujmout se vedoucí role. Mohou iniciovat CSOP s ohledem na vlastní politiku využití obnovitelné energie a potřeby zapojení různých zúčastněných stran a sladění jejich zájmů.
- **Flexibilní finanční účast:**
Místní úřady podléhají přísným fiskálním pravidlům a rozpočtovým omezením, která jim často brání v investici. Sdružením finančních zdrojů místních spotřebitelů (jednotlivců i malých a středních podniků) snižuje CSOP tlak na místní orgány, aby se staly převážným investorem v projektu.
- **Garantované zastoupení:**
Zaručené zastoupení v řídicích a dozorčích orgánech je často vnímáno jako překážka pro investice obcí do společných projektů s podniky a občany. Na rozdíl od družstva

podléhá CSOP korporátnímu právu, které zaručuje možnost zastupování místních orgánů v řídicích a dozorčích orgánech.

Podíl spotřebitelů-akcionářů (prosumerů) v CSOP je sdružen v jednom subjektu, který je řízen a zastoupen odborníkem (správcem).

Pro místní úřady to znamená:

- **Zjednodušenou komunikaci:**
Jeden partner, jedno telefonní číslo.
- **Stabilního, dlouhodobého akcionáře:**
Kolísání mezi spotřebitelskými akcionáři nemá vliv na celkovou akcionářskou strukturu v provozní společnosti CSOP. Akcionáři-spotřebitelé se zajímají o dlouhodobý výkon podnikání, nikoli o krátkodobé výkyvy, které se mohou z roku na rok vyskytovat.
- **Efektivní demokratické rozhodování:**
Jelikož je zapojení spotřebitelů zprostředkováno, mají investoři záruku, že jejich účast nebude mít dopad na profesionální řízení každodenních operací. Spotřebitelé zároveň mohou, pokud si to přejí, diskutovat, rozhodovat se a dozvědět se více o provozu zařízení OZE v samostatném interním procesu.

Image by rawpixel.com from Pexels

Image by rawpixel.com from Pexels

Výhody CSOP pro investory

(Spolu-)Investoři, ať již lokální nebo strategičtí (malé a střední podniky, neziskové organizace, dodavatelé energií a podobně), mohou být partnery jak s prosumery tak municipalitami v CSOP.

Investice do CSOP je pro investory zajímavá i proto, že hlasovací práva jsou úměrná počtu akcií na rozdíl od jiných modelů občanské energetiky, kde se často uplatňuje princip spolupráce jednoho člena / jednoho hlasu.

Akciový podíl spotřebitelů je sdružován prostřednictvím fiduciáře, řízeného jedním odpovědným subjektem, který zastupuje spotřebitelské akcionáře navenek v provozní společnosti CSOP.

Pro externího investora to znamená:

- **Zjednodušenou komunikaci:**
Jeden partner, jedno telefonní číslo.
- **Věrný dlouhodobý akcionář:**
Fluktuace prosumerů nemají vliv na celkovou akcionářskou strukturu provozní společnosti CSOP.
- **Efektivní demokratické rozhodování:**
Vzhledem k tomu, že účast spotřebitelů je zprostředkována, dostávají investoři záruku, že účast spotřebitelů neovlivní profesionální řízení každodenních operací. Zastoupení správcem také zvyšuje předvídatelnost volebního chování spotřebitele-akcionáře pro investory, zatímco zajišťuje aby s nimi nebyli manipulováni jinými akcionáři.

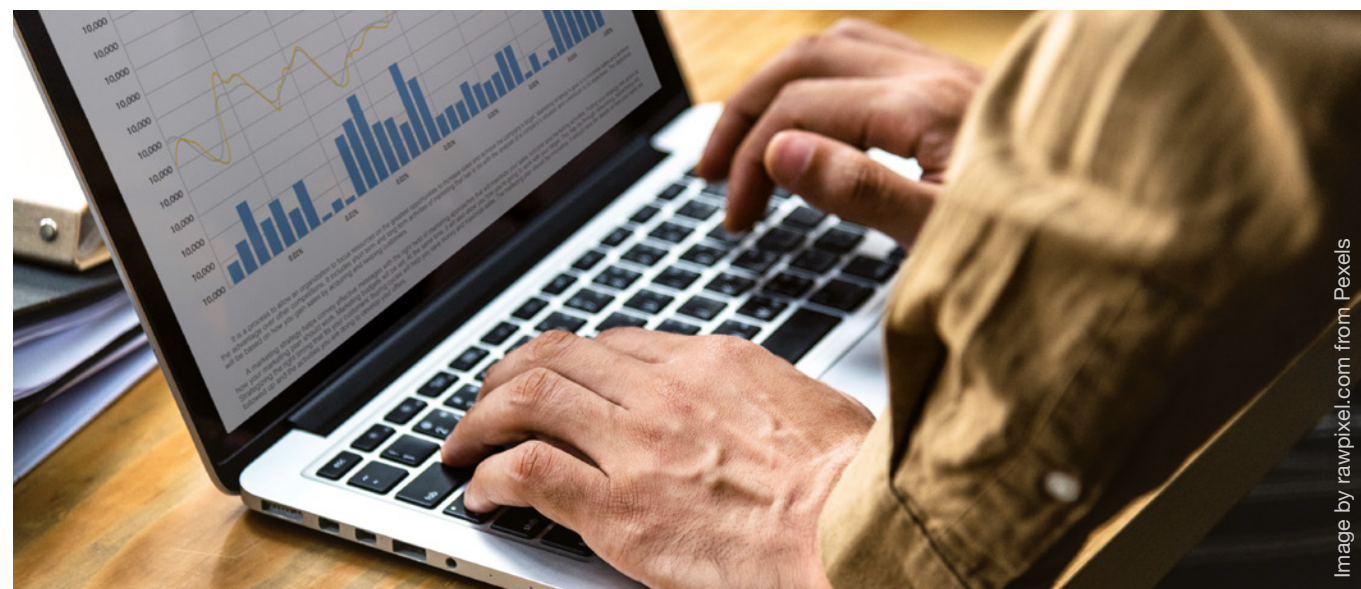

Image by rawpixel.com from Pexels

Výhody CSOP pro finanční instituce

CSOP umožňují snížení transakčních nákladů finančních institucí, neboť více individuálních investic je sloučeno do jedné. Individuální mikrouvěry se neuzavírají. Jediná bankovní půjčka se bere jménem všech spotřebitelů, čímž se zabrání riziku zneužití finančních prostředků pro jiné účely.

Ziskovost projektu je zajištěna neboť:

- Rozsah investice je dostatečně velký, aby zajistil, že vyrobená energie převyšuje energii potřebnou spotřebiteli. Přebytek může být prodán do sítě a využit na splacení půjčky.
- Potenciální pobídky nebo preferenční podmínky otevírají nový prostor mezi komerčními a nekomerčními projekty, stejně jako mezi využitím fosilních a obnovitelných zdrojů.

Neboť jsou CSOP v souladu s politickými prioritami a regulačními požadavky, mohou získat dodatečnou finanční podporu od veřejných finančních institucí, jako jsou národní nebo evropské rozvojové banky (např. KfW, BPI / Caisse des dépôts, BGK, BDB, EIB) nebo evropské strukturální a investiční fondy (Fond pro spravedlivou transformaci, Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský fond pro strategické investice)

CSOP splňují požadavky „Společenství pro obnovitelné zdroje“ (REC), které jsou definované v novém rámci EU pro prosumerství v rámci RED II (viz strana 7 výše). Tímto způsobem CSOP sdružuje občany, obce, malé a střední podniky a komerční investory pod společným modelem správy a řízení.

Při sladění zájmů všech zúčastněných stran je kvalifikace jako REC důležitou podmínkou preferenčních podmínek – např. zjednodušené správní postupy, zvýhodněné tarify, a další pomoc a podpora podle čl. 22 RED II. Tyto podmínky zvyšují ekonomickou proveditelnost OZE projektů a snižují tak riziko pro věřitele – dvě důležité otázky pro věřitele financující tyto projekty.

„Asistované“ CSOP – zohledňující potřeby zranitelných skupin obyvatel

Výzva:

V současné době má více než 50 milionů spotřebitelů v Evropě (zejména domácnosti s nízkými příjmy, svobodné ženy) problém pravidelně hradit své účty za energii. Jsou oběťmi energetické chudoby způsobené vysokými náklady na energii na jedné straně a jejich nízkými příjmy na straně druhé. Cena energie a sociální nerovnost však v celé Evropě neustále rostou.

Současně Evropská unie podporuje prosumerství v oblasti obnovitelné energie, tj. podporuje přeměnu spotřebitele na výrobce; zákazníci mají možnost sami spotřebovávat obnovitelnou energii, kterou vyrábějí, nebo prodávat přebytečnou produkci do sítě. To jim přináší finanční výhody, jako jsou nižší náklady na energii a dodatečný příjem z prodeje vyrobené energie. Prosumery se však stávají zejména ti, kteří si mohou dovolit nezbytnou investici.

Máli však být energetický přechod úspěšný, musí být jeho přínosy rovnoměrně rozděleny do celé společnosti. Prvním krokem, který umožní zranitelným skupinám stát se prosumery, jakožto prostředkem ke zmírnění energetické chudoby, je snadnější přístup k finančním prostředkům. To je to, co CSOP dělá prostřednictvím svého přístupu k financování pomocí pákového efektu.

Pro některé skupiny zranitelných spotřebitelů je však i snížený kapitál potřebný k účasti na standardním CSOP nepřekonatelnou překážkou. Tady přichází „asistovaný“ CSOP.

Přizpůsobení CSOP sociálním potřebám

Na rozdíl od typického CSOP je „asistovaný“ CSOP přizpůsoben okolnostem konkrétní situace, včetně potřeb zranitelných skupin obyvatel.

Příkladem je pracoviště sociálních služeb – Centrum sociálních služeb Praha (CSSP) – Žilinská. V roce 2020 se vedení města dohodlo s CSSP na financování instalace fotovoltaického (FVE) zařízení k zásobování elektřinou, čímž se sníží náklady na elektrickou energii. Zároveň město zvažuje, že na části instalace se mohou podílet i uživatelé sociálních bytů. V souvislosti se SCORE uvedené strany očekávají souhlas se zahájením „asistovaného“ CSOP (podrobnosti celkového mechanismu budou doladěny na podzim 2021):

- Až 25 % investice do FVE by se mohli podílet klienti CSSP, kteří jsou ochotni se účastnit, a stát se spoluvlastníky, a tedy prosumery.
- Prodej by byl podpořen odpovídajícím příspěvkem těmto budoucím prosumerům tak, aby mohli získat vlastnický podíl.
- 25 - 50 % z úspory energie by bylo dále sdíleno „asistovaným“ CSOP prostřednictvím vyhrazeného výdajového fondu.

Umožnit zranitelným skupinám stát se prosumery

Výsledkem je, že zúčastnění obyvatelé potřebují ještě menší počáteční příspěvek, aby se připojili k projektu. Jednou z možností je v rámci provozovaných azylových domů přidělovat obyvatelům podíl ušetřených peněz (díky instalované fotovoltaice a úsporám energie) do vyhrazeného výdajového fondu; tento fond pokrývá výdaje na jejich osobní potřeby, jako je například nový pár bot, společná exkurze nebo hudební nástroj. Díky dodatečnému příspěvku zranitelným skupinám je umožněno zapojit je do projektů OZE, do kterých by se jinak nemohli zapojit.

Sekundárním cílem „asistovaného“ CSOP je nalákat nové spoluvlastníky k úspoře elektřiny, zvýšení jejich energetické účinnosti a – pokud je to možné – jejich zaškolení jako energetických konzultantů. Podobný přístup je plánován v údolí Susa (Itálie), a ve městě Essen (Německo).

4

Odůvodnění CSOP

Odůvodnění CSOP

CSOP se přímo týká současných politických a sociálních priorit a přispívají k usnadnění energetického přechodu.

- **Překlenutí investiční propasti:**

CSOP je alternativou ke komerčním projektům bez účasti veřejnosti a občanským projektům bez dostatečných finančních prostředků. Díky uskutečnění nevyužitých investičních příležitostí v oblasti OZE přispívá CSOP k dosažení cílů v oblasti změny klimatu.

- **Překlenutí sociální propasti:**

Snížením překážek (nedostatečné finanční zdroje, odborné znalosti nebo časové možnosti) je CSOP nízkoprahovým a inkluzivním finančním nástrojem pro skupiny spotřebitelů, které jsou dosud nedostatečně zastoupeny, často dokonce vyloučeny z investic do OZE.

- **Boj proti energetické chudobě a vyhýbání se sociálním transferům:**

Protože zranitelní spotřebitelé jsou zásobováni energií ze zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a získávají ze svých investic další příjem (jakmile jsou půjčky splaceny se zisky), může CSOP snížit nerovnosti bez spoléhání se na sociální transfery.

UMOŽNIT LIDEM TVOŘIT
SVÉ ŽIVOBYTÍ

- **Podpora přijetí a demokratické účasti prostřednictvím vlastnictví:**

Energetický přechod závisí také na sociálních a behaviorálních změnách u spotřebitelů. K tomu je potřebné zvýšit jejich akceptaci OZE a jejich participaci v komunitních projektech. Spotřebitelské (spolu-) vlastnictví jako vzdělávací zkušenost podporuje přijetí tím, že poskytuje další příjmy, zvyšuje kvalitu života a stimuluje (místní) ekonomiku.

- **Přispění k rovným podmínkám a rozmanitosti aktérů na trhu:**

Technika financování CSOP staví na finančních technikách (pákový efekt; svěřenství) ke zvýšení investic občanů do energie. CSOP dokáží konkurovat komerčním projektům na liberalizovaném trhu. Zároveň nevytlačují komerční investice ani nebrání malým projektům využívat regulačních výjimek. Umožňují investice do projektů, které by byly jinak obtížně realizovatelné.

- **Globální boj proti změně klimatu pomocí standardního řešení:**

Na základě srovnávací analýzy by mohly být CSOP zavedeny nejen v Evropě, ale také by mohly představovat příležitost při energetickém přechodu po celém světě. Zejména v rozvojových zemích může CSOP usnadnit přístup k úvěrům potřebným pro instalace do OZE.

5

CSOP Historie a dobrá praxe

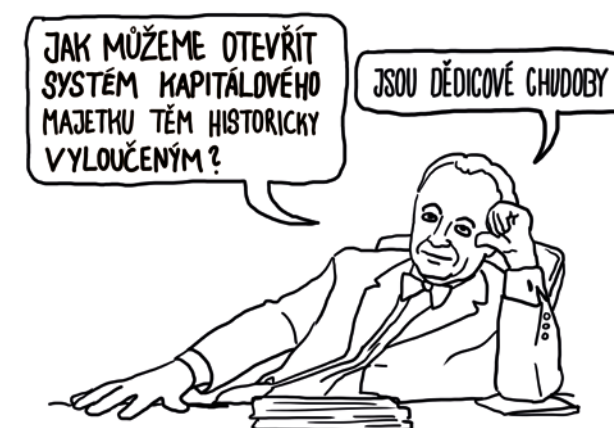

CSOP Historie a dobrá praxe

Projekt SCORE zavádí CSOP do energetického sektoru v Evropě. Využívá přitom stejnou logiku jako úspěšný ESOP model vytvořený v USA:

- Louis O. Kelso vytvořil první CSOP v roce 1958 v kalifornském centrálním údolí tím, že umožnil místním farmářům, aby se stali spoluvlastníky závodu na výrobu hnojiv (Valley Nitrogen Producers, Inc.), jehož byli zároveň i hlavními spotřebiteli.
- Hlavním motivem místních zemědělců, aby se stali prosumery, byly vysoké, nafouknuté ceny hnojiv stanovené oligopolem výrobců kontrolujících trh.
- Tato iniciativa se setkala s obrovským úspěchem a 4580 zemědělců se stalo spoluvlastníky nové továrny na hnojiva s celkovou investicí 120 milionů USD (dnes asi 1 miliarda USD). Hlavní půjčku poskytla Berkeley Bank of Cooperatives.

- Společnost Valley Nitrogen Producers, Inc. ukončila monopol v odvětví hnojiv v Central Valley. Cena hnojiva klesla z 250 USD za tunu na 66 USD za tunu. Zemědělci tak během 15 let ušetřili za hnojivo více než 1 miliardu USD.
- Finanční struktura CSOP je založena na stejné logice jako ESOP Louise O. Kelso. Ten je součástí korporátní Ameriky od roku 1956. V roce 2018 existovalo přes 6600 ESOP společností a 3200 obdobných společností, přičemž bylo v těchto společnostech sdruženo 14,5 milionu vlastníků-zaměstnanců (13 % pracovní síly soukromého sektoru v USA), kteří vlastnili aktiva v celkové hodnotě přibližně 1,4 bilionu dolarů.

6

SCORE – CSOP inovace pro obnovitelné zdroje

V rámci projektu SCORE jsou CSOP implementovány v oblasti obnovitelných zdrojů. Model je testován ve třech pilotních oblastech: v českém hlavním městě Praze, ve městě Essen v Německu a v údolí Susa v Itálii.

Hlavní město Praha

Hlavní město Praha má 1,3 milionu obyvatel a aktuálně dokončuje klimatický plán s cílem snížit emise skleníkových plynů o 45 % do roku 2030, kde mj. jednou z významných priorit je rozvoj komunitních obnovitelných zdrojů. Praha plánuje do konce roku 2030 vyrábět více než 8 % celkové spotřeby energie z obnovitelných zdrojů. Tato zařízení jsou kombinována s opatřeními energetické účinnosti, aby se snížila spotřeba energie budov s instalacemi RE na nízkou úroveň (50 kWh/m²) a pasivní standard (15 kWh/m²).

V dalších letech se předpokládá dlouhodobě navyšovat instalovaný výkon na veškerém majetku města (budovy magistrátu i městských částí, bytové domy, místní podnikatelé, apod.) s celkovou výrobou energie z obnovitelných zdrojů ve výši cca 2,1 GWh ročně. Přebytková energie bude použita pro veřejné, administrativní i soukromé budovy a očekává se, že úspory energie vyvolané změnami chování při spotřebě dosáhnou až 10 %.

Pilotní projekt bude realizován v období 2021–2022 i díky podpoře z projektu SCORE, kdy budou na městských a převážně školských

budovách nainstalovány fotovoltaické panely o výkonu 2–3 MWp. Až 250 domácností se tak může stát spoluvlastníky a investory do komunitních OZE, jejichž očekávaný roční energetický výnos má třikrát převýšit poptávku těchto domácností.

Místními partnery spolupracujícími na projektu jsou Hlavní město Praha a společnost PORSENNA o.p.s. s podporou partnerů konsorcia SCORE. Naším právním partnerem v České republice je advokátní kancelář Frank Bold.

Frank Bold je mezinárodní tým právníků působící ve třech zemích EU. Propojuje podnikání se společensky prospěšnými cíli a svými aktivitami podporuje vizi svobodné a odpovědné společnosti. Jejich tým zahrnuje špičkové odborníky na různé oblasti práva – energetické právo, věda, výzkum a inovace, veřejné právo, právo obchodních společností, soudní spory a smluvní právo.

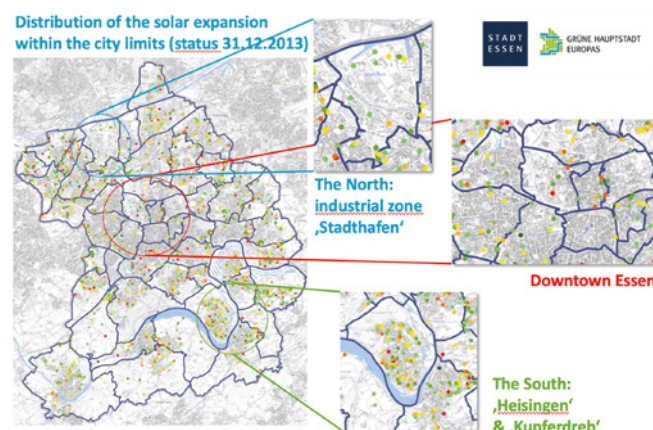
V oblasti obnovitelných zdrojů a energetického trhu nabízí hluboké znalosti legislativního prostředí a energetického trhu, technických a provozních otázek souvisejících s obnovitelnými zdroji energie a zkušenosti s postupy státních orgánů. Zajišťuje právní potřeby desítek klientů v energetickém sektoru – výrobců elektřiny a tepla, zelených investorů, obchodníků s elektřinou a jejich sdružení. Je první B Corp společností v České republice, tedy držitelem certifikace určené pro firmy splňující přísné standardy transparentnosti a odpovědnosti, ale i aktivně se zasazující o řešení společenských a ekologických problémů.

Hlavní město Praha, © J. Wang Creative Commons License [CC BY-SA 3.0 US](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/us/).

Město Essen

Město Essen ležící v západní části Německa v Severním Porýní-Vestfálsku. Počtem obyvatel téměř 600 000 je sídlem některých velkých energetických společností v Německu: patří sem například RWE AG, Evonik Industries AG, E.ON SE a Innogy SE. V roce 2017 město Essen získalo ocenění „Evropské zelené město“ za svoje úsilí v energetickém přechodu. V současné době se ve městě nachází 1 800 fotovoltaických elektráren na veřejných a soukromých budovách a téměř 200 kogeneračních jednotek, přičemž město připravuje také rozvoj větrných elektráren. Bylo založeno Solární družstvo Essen s více než 200 členy, jenž instalovalo FVE na střeších 18 objektů pronajatých za symbolickou cenu. Výroba je dodávána do veřejné sítě.

Celonárodní Strom Sparcheck (kontrola úspory elektřiny) realizovaný partnerem SCORE Caritas je s velkým úspěchem implementován v Essenu pod značkou „Energie SparService Essen“. Město Essen se chce dále aktivně podílet na dalším rozšiřování OZE se zaměřením na lokální spotřebu. Financování plánované. Investice do projektů OZE se zaměřením na regionální vlastní spotřebu mají být spolufinancovány doplatkem 0,2 ct za spotřebovanou kWh na certifikovanou zelenou dodávku elektřiny pro město (ca 200 000 EUR/rok).

V současnosti jsou ve veřejných budovách instalována fotovoltaická zařízení s výkonem 0,18 MWp. V rámci projektu SCORE budou spuštěny další instalace FVE o celkovém výkonu 650 kWp s využitím modelu CSOP. Očekává se, že bude zahrnuto nejméně 200 domácností, jež se tak stanou prosumery. Očekává se, že bude zahrnuto nejméně 200 domácností, jež se tak stanou prosumery. Roční úspora energie je kalkulována na 368 kWh na domácnost, celkově pak přibližně 73,6 MWh za rok.

Místní partneři v rámci projektu SCORE jsou město Essen a Caritas Association Germany s podporou partnerů konsorcia SCORE. Naším právním partnerem v Německu je advokátní kancelář Becker Büttner Held (BBH).

BECKER BÜTTNER HELD

Becker Büttner Held (BBH) je partnerská firma právníků, auditorů, daňových poradců a techniků poskytující komplexní poradenství veřejnému a soukromému sektoru v oblasti energetiky, životního prostředí a in-frastruktury. BBH je jednou z předních advokátních kanceláří v Německu a Evropě v těchto oborech.

BBH radí svým klientům ve všech otázkách v celém energetickém hodnotovém řetězci. S více než 300 odborníky (právníci, inženýři, daňoví poradci a auditoři) a podpůrným personálem pomáhá BBH svým klientům z kanceláří v Berlíně, Bruselu, Hamburku, Kolíně nad Rýnem, Mnichově, Erfurtu a Stuttgartu a má také několik dalších poboček v Evropě prostřednictvím své sítě Associated European Energy Consultants e. V. (AEEC).

Údolí Susa

Údolí Susa se nachází v jihozápadních Alpách na severu Itálie. V údolí žije přibližně 90 000 obyvatel ve 14 obcích.

Projekt SCORE se zde zaměřuje na výměnu stávajících otopných naftových agregátů za nové lokální CZT na biomasu využívající místní produkci dřevěné štěpky.

Cílem italského pilotního projektu je rozšířit lokální blokové tepelné elektrárny na biomasu ročním přidáním 1,3 MWh na instalovanou kapacitu MW. Přibližně 2200 domácností bude mít prospěch z projektu změnou svého zdroje tepelné energie z fosilních na obnovitelné zdroje. Tento proces je dále doprovázen opatřeními energetické účinnosti.

V důsledku změn chování souvisejících s (spolu-)vlastnictvím nových zařízení se očekává, že se celková spotřeba energie sníží o 14 % ročně. Domácnosti v regionu spotřebují v průměru ročně 3 000 kWh. Za předpokladu 14 % snížení spotřeby bude energetická poptávka od té doby činit 2,632 kWh ročně.

Opatství Noalesa z 12. století, kde má být zřízen systém vytápění na biomasu, který nahradí současnou neefektivní instalaci nafty.

Místní partneři jsou Politecnico di Torino, lesnické a dřevařské družstvo La Foresta, Consorzio Forestale (společnost spravující lesy, jenž je společně vlastněná obcemi v údolí) a sociální družstvo AMICO. Naším právním partnerem v Itálii je advokátní kancelář DRBLEX.

DRBLEX je butiková právnícká firma specializovaná na obchodní a korporátní záležitosti, která pomáhá svým klientům z kanceláří v Miláně, Pescaře a Londýně a poskytuje širokou škálu právních služeb v celém energetickém hodnotovém řetězci a poskytuje poradenství a podporu soukromým klientům i veřejným institucím v oblasti energetického práva, zabývající se přípravou smluv, dodržováním předpisů a soudními spory.

V rámci DRBLEX nabízí prof. Andrea Borroni přední strategický pohled na digitalizaci energetického hodnotového řetězce pomocí technologie distribuované účetní knihy a blockchainu. V oblasti obnovitelných zdrojů energie zastupuje společnost DRBLEX a její podpůrný tým klienty při vývoji projektů souvisejících s obnovitelnými zdroji energie a infrastrukturálních projektů (zejména projektů v oblasti výroby energie z obnovitelných zdrojů, zařízení pro skladování energie, solární energie, distribuované a rezidenční solární energie, nemovitosti a financování projektů).

7 Často kladené otázky & Další informace

Často kladené otázky

Jaký je rozdíl mezi CSOP a investicí na kapitálovém trhu?

Na rozdíl od investičních fondů nepodléhá prosumerství v rámci CSOP regulaci kapitálového trhu. Protože CSOP typicky investuje pouze do jednoho lokálního projektu a poté – na rozdíl od investičních fondů – provozuje elektrárnu OZE, je provozně aktivní mimo finanční sektor; s ohledem na omezenou skupinu cílených osob, tj. spotřebitele energie žijící v blízkosti OZE, financování CSOP také není veřejnou nabídkou.

Účastníci CSOP jsou pak převážně z daného regionu/místa. Akcie nejsou obchodovatelné na finančních trzích. Kromě toho provozní společnost CSOP obvykle vlastní kontrolní podíl, který spravuje a provozuje.

Co mají CSOP společného s družstvy?

CSOP je doplňkem k družstvu, nikoli náhradou.

Zásada „jednoho člena jeden hlas“ u družstva je často překážkou partnerství s malými a středními podniky a dalšími komerčními investory, neboť tito spoluinvestoři obecně preferují hlasovací práva úměrná jejich podílu (což je v CSOP umožněno). Překážkou investice u družstva je také nutnost zastoupení v řídicích a dozorčích orgánech, neboť družstevní právo

neuznává právo delegovat jako u akciových společností.

Z tohoto důvodu projekty družstev často zřizují speciální účelové nástroje (SPV). CSOP standardně zahrnují takový speciální účelový nástroj, ale s definovanou strukturou řízení která chrání zájmy akcionářů spotřebitelů. Zároveň udělují hlasovací práva přiměřená jejich podílu. Takto umožňují přímé zapojení obcí a strategických partnerů při zachování zájmů místních partnerů.

CSOP navíc nabízejí alternativu ve východní Evropě, kde jsou energetické projekty občanů stále vzácné a model družstva je někdy spojován se socialistickou minulostí.

Kdo může do CSOP investovat?

Jelikož obchodní model CSOP využívá výpůjční sílu korporace, umožňuje účast zranitelných spotřebitelů, kteří byli dosud nedostatečně zastoupeni. Empirické studie (např. Yildiz et al. 2015) ukazují, že investice do OZE obvykle zahrnují homogenní skupinu investorů (muži, 50+, bohatí, vysoce kvalifikovaní). Prostřednictvím přístupu k pákovému financování však umožňují CSOP účast i ostatních skupin včetně těch ohrožených energetickou chudobou (obvykle domácnosti s nízkými příjmy, jako jsou osamělí rodiče, nezaměstnaní, důchodci atd.).

Připravuje se online kalkulačka, která umožňuje simulovat nastavení, amortizaci a výhody investic CSOP.

S tímto dynamickým interaktivním nástrojem budete moci vypočítat své jednotlivé projekty CSOP.

www.score-h2020.eu

Image by Daniel RiCaRoS from Unsplash

Budoucnost CSOP

CSOP mohou být důležitým „mostem“ při financování komunitních energetických projektů, neboť rozšiřují výhody družstev – zejména v případech, kdy projekty zahrnují velmi odlišné spoluinvestory nebo kde model spolupráce není z jiných důvodů proveditelný. To je velmi vhodné zejména ve východní Evropě, kde jsou komunitní energetické projekty stále vzácné a kde je tento model družstva spojen se socialistickou minulostí.

CSOP je možným nástrojem pro „sdílení elektřiny/energie“ definované v novém evropském právním rámci (viz strana 7 výše). Recitál 71 RED II stanovuje, že „společenství pro obnovitelnou energii by měla mít možnost sdílet mezi sebou energii, která je vyráběna jejich komunitními zařízeními.“

Zejména pak v projektech energetických klastrů, které se zaměřují na sektorové propojení a které mohou zahrnovat sdílení elektřiny, skladování, elektrickou mobilitu, kombinovanou výrobu tepla a elektřiny a podobně. Zde bude stále důležitější zahrnout profesionální operátory, protože provoz a údržba infrastruktury se mohou rychle stát velmi složitými. V této souvislosti poskytuje CSOP standardní model řízení, který chrání zájmy prosumerů a spoluinvestorů.

Další informace

Financování CSOP je v současné době realizováno projektem SCORE ve třech pilotních regionech: údolí Susa (Itálie), město Essen (Německo) a město Praha (Česká republika). V těchto pilotních regionech je stávající projekt obnovitelné energie v komunitním měřítku rozšířen o místní spotřebitele a občany s aktivním zapojením orgánu místní správy.

CSOP zajímá i další města z celé Evropy (IT, DE, CZ, PL, BG, ES, NL, FR). V současné době se přes 30 obcí stalo takzvanými „followers“ a jsou podporované konsorciem SCORE k místní replikaci CSOP.

Projekt SCORE obdržel finanční prostředky na koordinační a podpůrné akce z programu Evropské unie pro výzkum a inovace Horizont 2020 v rámci grantové dohody č. 784960.

Další čtení

Lowitzsch, J., ed. (2019). *Energy Transition: Financing Consumer Co-Ownership in Renewables*. Cham: Springer International Publishing. Kniha poskytuje přehled o spoluvlastnictví spotřebitelů v 18 zemích po celém světě.

Lowitzsch, J. (2019). *Investing in a Renewable Future – Renewable Energy Communities, Consumer (Co-)Ownership and Energy Sharing in the Clean Energy Package*. RELP 9, Vol. 2, pp. 14-36, Claeys & Casteels Law Publishers. Článek vysvětluje nová pravidla EU 2018/19 RED II a IEMD se zaměřením na REC.

Lowitzsch, J. & Hanke, F. (2019). *Consumer (Co-)Ownership in Renewables, Energy Efficiency and the Fight Against Energy Poverty*

– *a Dilemma of Energy Transitions*. RELP 9, Vol 4 pp. 5–21, Claeys & Casteels Law Publishers BV 9(3):5–21. Článek pojednává o boji proti energetické chudobě a začlenění zranitelných spotřebitelů mezi zákazníky v procesu přechodu k energii.

Lowitzsch, J., Hoicka, C., van Tulder, F. (2019). [Renewable Energy Communities under the 2019 European Clean Energy Package – Governance Model for the Energy Clusters of the Future?](#). Renewable & Sustainable Energy Reviews, doi:10.1016/j.rser.2019.109489. Článek poskytuje přehled o funkčnosti a důležitosti klastrů OZE a o tom, jak je REC zrcadlí jako model řízení v energetickém přechodu.

Lowitzsch, J. (2020). „Consumer Stock Ownership Plans (CSOPs) – the Prototype Business Model for Renewable Energy Communities“, *Energies* 2020, 13, 118; doi:10.3390/en13010118.

Pro více informací navštivte

www.score-h2020.eu

Projekt koordinuje Evropská univerzita Viadrina Frankfurt (Odra) a podporováno konsorciem SCORE následujících organizací:

[Centre for the Study of Democracy](#) | [Hlavní město Praha](#) | [Stadt Essen](#) | [Climate Alliance](#) | [co2online](#) | [Consorzio Foreste, Regione Poveriera](#) | [Cooperativa La Foresta](#) | [Cooperativa Sociale Amico](#) | [Deutscher Caritas Verband](#)
(ve spolupráci s Energiereferat, Frankfurt/Main) | [Federacja Konsumentów](#) | [Politecnico di Torino](#) | [Porsenna](#).

Pro více informací navštivte

www.score-h2020.eu

